

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
01 Бр. 004-2273/1
15.09 2011 год.
Ул. др Ивана Рибара 91, Н. Београд

П Р А В И Л А ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

БЕОГРАД, СЕПТЕМБАР 2011. ГОДИНЕ

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

САДРЖАЈ

- I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ**
- II. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОЦЕСА РАДА И ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА**
 - 1. Угроженост Завода од пожара
 - 2. Организовање и планирање заштите од пожара
 - 3. Пројектовање и изградња објеката, уређаја и инсталација
 - 4. Обезбеђење уређаја и апарата за гашење пожара
 - 5. Контрола и одржавање уређаја и инсталација
 - 6. Мере заштите од пожара при промету, ускладиштењу и употреби запаљивих течности и гасова
 - 7. Противпожарна стража
 - 8. Остале превентивне мере заштите од пожара
 - 9. Обезбеђење евакуације запослених у случају пожара
 - 10. Финансирање заштите од пожара
- III. МЕРЕ ЗАШТИТЕ У СЛУЧАЈУ ИЗБИЈАЊА ПОЖАРА**
 - 1. Гашење пожара
 - 2. Евакуација запослених у случају избијања пожара
- IV. ДУЖНОСТИ ОРГАНА И ЗАПОСЛЕНИХ У СПРОВОЂЕЊУ МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА**
 - 1. Дужности Управног одбора
 - 2. Дужности директора
 - 3. Дужности помоћника директора и руководиоца Радних јединица
 - 4. Дужности референта заштите од пожара
 - 5. Дужности свих запослених
- V. ПЛАНОВИ ЕВАКУАЦИЈЕ И УПУТСТВА ЗА ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА**
 - 1. Планови евакуације у случају пожара
 - 2. Упутства за поступање у случају пожара
- VI. НАЧИН ОСПОСОБЉАВАЊА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА**
- VII. КОНТРОЛА СПРОВОЂЕЊА МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА**
- VIII. ОДГОВОРНОСТ ЗА НЕСПРОВОЂЕЊЕ МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА**
- IX. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**
- X. ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ**
 - 1. Ситуација
 - 2. План евакуације-приземље
 - 3. План евакуације- I спрат
 - 4. План евакуације-II спрат
 - 5. План евакуације-поткровље

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

На основу члана 28. Закона о заштити од пожара („Сл. гласник РС“, бр. 111/2009) и члана 18. тачка 3. и 29. став 1. Статута Завода за заштиту природе Србије („Сл. гласник РС“, бр. 73/2010), Др Ивана Рибара 91. Нови Београд
Управни одбор Завода за заштиту природе Србије доноси

П Р А В И Л А ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

І. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Ова Правила заштите од пожара Завода за заштиту природе Србије (у даљем тексту: **Завод**) су нормативно-плански општи акт којим се утврђују:

- 1) организација процеса рада на начин да ризик од избијања и ширења пожара буде отклоњен, а да у случају његовог избијања буде обезбеђена безбедна евакуација људи и имовине и спречено његово ширење;
- 2) заштита од пожара у зависности од намене објекта са потребним бројем лица оспособљених за обављање послова заштите од пожара;
- 3) дужности органа и запослених у спровођењу мера заштите од пожара;
- 4) планови евакуације и упутства за поступање у случају пожара;
- 5) начин оспособљавања запослених за спровођење заштите од пожара;
- 6) контрола спровођења мера заштите од пожара;
- 7) одговорност за неспровођење мера заштите од пожара.

Мерама из става 1. овог члана утврђују се и мере заштите од експлозија.

Одредбе ових Правила односе се на све запослене у сталном радном односу, запослене на одређено време, лица која обављају послове по основу уговора о делу, извршиоце привремених и повремених послова, посетиоце, као и на све особе које се затекну у предметном објекту.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

Члан 2.

Ова Правила су усклађена са Планом заштите од пожара Града-општине, Београд – Нови Београд, који је део Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама општине Нови Београд.

Члан 3.

Пожар је процес неконтролисаног сагоревања којим се угрожавају живот и здравље људи, материјална добра и животна средина.

Заштита од пожара обухвата скуп мера и радњи за планирање, финансирање, организовање, спровођење и контролу мера и радњи заштите од пожара, за спречавање избијања и ширења пожара, откривање и гашење пожара, спасавање људи и имовине, заштиту животне средине, откривање и отклањање узрока пожара, као и пружање помоћи код отклањања последица проузрокованих пожаром.

Члан 4.

Субјекти заштите од пожара су Завода за заштиту природе Србије, и сви запослени у њему.

Сви запослени дужни су да спроводе мере заштите од пожара, да поступају у складу са овим Правилима и одговорни су за сваку активност којом мењају или могу променити стање и услове заштите од пожара.

Сви запослени дужни су да учествују у гашењу пожара и спасавању људи и имовине угрожених пожаром, ако то могу да учине без опасности за себе или другога.

Обавезе из ових Правила односе се и на сва друга лица која се налазе или задржавају у Заводу по било ком основу.

Члан 5.

Начела заштите од пожара су:

- 1) основни циљ прописаних мера заштите од пожара је заштита живота људи, телесног интегритета, материјалних добара и животне средине;
- 2) превенција заштите од пожара која се планирањем и спровођењем превентивних мера тако да се што ефикасније спречи избијање пожара, а да се у случају избијања пожара ризик по живот и здравље људи и угрожавање материјалних добара сведе на најмању могућу меру и пожар ограничи на самом месту избијања;
- 3) заштита од пожара се организује и спроводи непрекидно на свим местима, у свим објектима и просторијама који су изложени опасности од пожара – одговорни су сви запослени;
- 4) јачање свести о значају заштите од пожара кроз усавршавање у процесу рада;
- 5) одговорна лица и сви запослени у Заводу су одговорни за спровођење мера заштите од пожара.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

II. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОЦЕСА РАДА И ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

1. Угроженост Завода од пожара

Члан 6.

Према категоризацији која је прописана у члану 23. Закона о заштити од пожара („Службени гласник РС“, број 111/2009), а детаљније дефинисано Уредбом о разврставању објекта, делатности и земљишта у категорије угрожености од пожара („Службени гласник РС“, број 76/2010) надлежни орган у складу са Законом одређује категорију угрожености од пожара. У овом случају предметни објект спада у **III категорију угрожености од пожара** (објекти са **извесним ризиком** од избијања пожара), односно **јавни и пословни објекти у којима се окупља до 200 лица**.

За стамбене, пословне и јавне зграде, као и за друге у којима повремено бораве људи, пожарно оптерећење и специфично пожарно оптерећење су од секундарног значаја. Присуство и мањих количина материјала који се лако пале, имају велику брзину ширења пламена и развијају тоksiћне димове (ПВЦ подне облоге, изолатори каблова, пенасти полиуретан као изолатор, полистирол као амбалажни материјал и сл.) представља знатно већу потенцијалну опасност по људе од присуства много веће количине материјала који се теже пали, има велику топлотну моћ, па даје и велику топлотну снагу при горењу.

Основу за избор концепције противпожарне заштите чини пожарна угроженост, односно пожарни ризик. У овом фактору сједињене су све компоненте које одређују могућност избијања пожара и штете које он може проузроковати. Зато овај критеријум у комбинацији са другим критеријумима, као што су могућност спољне интервенције и организације, одређује се концепција заштите.

У грађевинском погледу, објект је изграђен од негоривих материјала. Објект је подељен на пожарне секторе, у складу са прописима. Објект поседује хидрантску мрежу. Објект поседује класичан громобрански систем заштите од атмосферског пражњења. Објект поседује светилке противпаниче расвете. Могући узрочници избијања пожара у објекту су:

- људски фактор (употреба отвореног пламена, пушење, непридржавање радне дисциплине и сл.);
- неисправност електричних инсталација и технолошке опреме;
- при коришћењу различитих извора топлоте;
- при извођењу инвестиционих радова у објекту
- удар грома и др

У објекту су предвиђени ручни апарати са прахом и угљендиоксидом.

Опасност од ширења пожара од стране суседних објеката није изражена, али се она не може занемарити у потпуности.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

Опасност од настанка пожара у предметном објекту је реална и потребно је у континуитету предузимати мере заштите од пожара.

а. Преглед запаљивих материја у објекту

Да би се могле спровести одговарајуће противпожарне и противексплозијске мере за објекат и инсталације у објекту, потребно је упознати физичко - хемијске особине материјала. Због тога се наводе основне карактеристике материјала који се у највећој мери заступљене у објекту, са посебним акцентом на физичко - хемијске карактеристике које су најзначајније са становишта противпожарне и противексплозијске заштите.

б. Класе опасности и класе пожара у објекту

У складу са српским стандардом SRPS Z.CO.005 материјали и робе се класификују према понашању на високим температурама насталим у пожару. Класирање материјала је у складу са наведеним SRPS-ом и приказано је у следећој табели.

Значење ознака:

Fx - материје и роба која директно или индиректно могу учествовати у процесу сагоревања и то одавањем топлоте сагоревања, енергијом самопаљења, ослобађањем запаљивих продуката разлагања, убрзавањем процеса сагоревања (оксидациона средства) или ослобађањем запаљивих гасова или тополоте у додиру са водом.

Dx - материје и роба који нису лако запаљиви, али који се ипак под дејством пожара (ватре, дима или воде за гашење) могу релативно брзо и јако оштетити (деструкција материјала).

Fu - материје и роба свих категорија опасности које у пожару развијају у великој мери дим, чиме је отежано спашавање и акција гашења (односи се само на материје које при нормалном сагоревању стварају веће количине дима).

E - самозапаљиве материје

A - гасовите материје

B - течне материје

C - чврсте материје

Класа опасности I - веома лако запаљиве и брзо сагориве материје.

Класа опасности II - лако запаљиве и брзо сагориве материје.

Класа опасности III - запаљиве материје.

Класа опасности IV - сагориве материје.

Класа опасности V - тешко сагориве материје.

У објекту се предвиђа, према SRPS Z.CO.005, присуство материја који при загревању дају запаљиве и отровне продукте :

- **Fx III C** (текстил, памук, синтетичка влакна)
- **Fx IIIC - IVC** (дрво у ситним и крупним комадима, текстил)

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- Fx III-IVC (ел. енергетски каблови)
- Fx IVC (канцеларијски намештај)
- FxIVCFu (ПВЦ облоге)
- Dx V (канцеларијске машине)
- Dx VI (материје које нису лако запаљиве али које се под дејством пожара могу релативно брзо и јако оштетити)

Према врсти запаљивих материја према SRPS Z.CO.003 у објекту се очекују следеће класе пожара:

- **класа А** - пожар запаљивих чврстих материја (дрво, пластика, текстил ...)
- **класе В** - пожар на запаљивим течностима (нафта, јестива уља)
- **класе С** - пожар на запаљивим гасовима
- **класа Е** - пожар на електро уређајима и инсталацијама под напоном (електромотор, разводно постројење и инсталација,)

Дрво је органска материја која интензивно сагорева. Његова запаљивост зависи од више елемената, као што су: величина комада, врста дрвета, садржај влаге, садржај смоластих материја, обрађеност површина.

Што су комади дрвета мањи, запаљивост је већа, а већа је и брзина сагоревања.

Садржај влаге у великој мери утиче на запаљивост дрвета, што је садржај влаге мањи, запаљивост дрвета је већа, а већа је и брзина сагоревања. Са повећањем влажности, брзина сагоревања се смањује и већина врста дрвета не пале се ако им је влажност изнад 25 %.

Садржај смоластих материја у великој мери утиче на запаљивост дрвета. Поједине врсте четинарског дрвета, које садрже повећан садржај смола, пале се веома лако и горе великом брзином.

Уколико се дрво нађе на повишеним температурама, долази до распадања дрвене масе, при чему се појављују течни, гасовити и чврсти производи распадања.

Процес разградње дрвене масе почиње на температурама од 100 – 130 °C, а највећи интензитет разградње је на 250 – 300 °C.

Гасовити производи разградње дрвене масе имају тачку самопаљења од 200 - 350 °C, тако да им тачка самопаљења дрвета лежи у тим границама.

У затвореним просторима услед разградње дрвета на повишеним температурама може доћи до стварања експлозивних смеша запаљивих гасова и паре са ваздухом, које се могу активирати од неког извора паљења.

Отпорност дрвета у грађевинским конструкцијама зависи од следећих фактора: изложености ватри (са једне или више страна), времена изложености, димензија попречног пресека и виткости, врсте дрвета, статичног система, начина изведбе конструкције (везе, ослонци), заштите дрвета и другог.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

Папир и картон (класе опасности **Fx III C**) спадају, као и дрво у целулозне материје, те су према томе, сагориве материје. Запаљивост картона и папира зависи од стања у којем се налазе. Папир у растреситом стању, а нарочито отпаци папира и картона у растреситом стању лако се пале и брзо сагоревају, док се сложена хартија или картон релативно теже пале и спорије сагоревају. На повишеним температурама папир и картон се разлажу дајући запаљиве гасове и течне производе. Почетак и ток разградње слични су као код дрвета. Папир и картон могу да упију, знатне количине воде која им повећава тежину, о чему треба водити рачуна код гашења евентуалних пожара.

Текстил (класе опасности **Fx III C**) се добија прерадом природних и синтетичких влакана погодних за израду тканина, предива и других производа. Текстилна влакна делимо на: биљна влакна (целулозна влакна); животињска влакна (протеинска влакна); минерална влакна; синтетичка влакна. Најлакше се пале биљна влакна, теже животињска, а минерална су негорива.

Биљна влакна су целулозна влакна за која је карактеристично да се лако пале, а на повишеним температурама се распадају дајући при томе запаљиве гасовите производе сагоревања. Распадање већине биљних влакана почиње на температурама од 100 - 130 °C.

Запаљивост текстилних влакана зависи од више фактора међу којима су најважнији следећи: стање у коме се влакна налазе, степен обраде влакана итд.

Памук је горива влакнаста материја биљног порекла са 94% целулозе у себи, лако се пали и склон је самопаљењу. Температура паљења му је 210 °C, самозагревања је 120 °C, тињања је 205 °C, а самопаљења је 407 °C.

Степен запаљивости памука, као и брзина сагоревања у великој мери зависе од стању у коме се памук налази. Биљна, машинска уља, масноћа (због својих оксидационих својстава) ако дођу у додир са памуком могу довести до самопаљења памука.

Синтетичка влакна се у погледу опасности од пожара различито понашају, нпр. синтетичка влакна на бази целулозе су веома запаљива. Заједничке особине већине синтетичких влакана су да се на повишеним температурама распадају дајући гасовите и течне производе сагоревања који су запаљиви, а у великом броју и отровни. Температура на којој долази до распадања је различита за разне материје и креће се између 60 и 200 °C.

Пластичне масе (класе опасности **Fx III C**) су макромолекулна једињења, добијена повезивањем мањих молекула у неку структуру у одређеном реду. Особине пластичних маса су условљене пре свега њиховом структуром, односно саставом и зависе од врсте смоле, коју производи од пластичних маса садрже као везивно средство. Производи од пластичних маса припадају горивим чврстим материјама, односно материјама које се не одликују великом *отпорношћу* према пожару. Пластичне масе се разлажу на релативно ниским температурама, при чему настају гасовити, чврсти и течни производи разлагања, који су запаљиви, загушљиви и отровни. Пластичне масе омекшавају већ на 100 °C, на 150 °C

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

почињу да се разлажу, а у току сагоревања ствара се велика количина густог дима који је у већини случаја отрован. Поливинилхлорид (ПВЦ) се налази као основни састојак линолеума, изолација и каблова, електро уређаја, спортских реквизита и тд.

Особине ПВЦ: температура топљења 130 - 150 °C, температура запаљивости 270 - 450 °C, температура самозапаљивости 580 °C, топлотна моћ 17 950 kJ/kg, густина 1,35 - 1,46 kg/dm³, материја се топи уз разлагање. ПВЦ је лако запаљив, у пламену се угљенише. Уколико је садржај хлора већи, то је поливинилхлорид теже сагорив. При пожару настају отровни продукти сагоревања.

Влакна биљног порекла Од влакана биљног порекла после памука, највећи значај као текстилне сировине имају лан, конопља и јута. Памук има најширу примену од свих текстилних сировина. По своме саставу памук је чиста целулоза. Има више врста памука. Памук је утолико квалитетнији уколико има већу дужину влакана и уколико садржи мањи проценат примеса. На памучна влакна штетно утичу минералне киселине, док то није случај и са алкалијама. Влажност памука зависи од влажности околног ваздуха. Смањење садржаја влаге памука испод одређене границе изазива озбиљније промене код памука (на пример, при овоме се смањује отпорност памука на кидање).

Када се памук запали сагорева уз појаву светложутог пламена. Памук који у већем проценту садржи семенке, склон је самозагревању и самопаљењу. Запаљивост памука, као и брзина његовог сагоревања у врло великој мери зависе од стања, од облика у коме се памук налази у одређеном моменту. На пример, уколико је памук растреситији, уколико је рашчупан, гребенан и уколико је рашчешљан, утолико ће се лакше запалити и знатно брже сагоревати, него што се то дешава под истим условима код памука у балама. Памук у облику ситних пахуљица, када се нађе у ваздуху под одређеним условима, може експлозивно сагорети. Под утицајем повишених температура (које су ниже од оних на којима се памук пали) долази до различитих промена које знатно умањују квалитет памука. На пример, ако је памук дуже времена изложен утицају температура од око 100 °C, он ће изгубити свој природни сјај, потамнеће.

Гашење запаљеног памука може бити врло сложен проблем. Као средство за гашење оваквиих пожара користи се вода. Међутим, врло често, нарочито када се ради о гашењу памука у балама, дешава се да се запаљени памук »привидно« угаси, односно, одмах после деловања воде угашена бала памука може поново да се запали. Када се говори о коришћењу воде као средства за гашење запаљеног памука, не сме се заборавити да онај памук (на пример, у складиштима памука) који је у току акције гашење дошао у додир са водом, у великој мери губи од свога квалитета.

Лан такође припада групи целулозних влакана. Ово влакно поред целулозе, садржи у мањем проценту и лигнин, док је садржај неорганских материја нешто већи него код памука. Боја ланеног влакна је обично жућкаста или зеленкаста свиленаста је сјаја, а одликује се великом еластичношћу. Према

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

киселинама и алкалијама лан се понаша слично памуку (минералне киселине на лан штетно делују што није случај и са алкалијама).

Конопља, која је такође целулозно влакно, има доста сличности са ланом. Међутим, влакно конопље је грубље од влакна лана, а осим тога садржи и већи проценат лигнина. Техничко влакно конопље је, у ствари, састављено од танких основних влакана која су међу собом слепљена. Боја конопљиног влакна може да варира, али је ово влакно најчешће жућкасто или сиво.

Четврти представник целулозних влакана је јута. Боја овог влакна је најчешће зеленкаста, али може бити и сива. По својим механичким својствима, ово влакно заостаје иза влакана конопље и лана.

Ова три целулозна влакна, и лан и конопља и јута, у вези с опасностима од пожара, као и у вези отпорности према ватри, имају доста сличности међу собом. Лан и конопља се убрајају у материје које се могу лако запалити (наравно, њихова склоност паљењу зависи од многих фактора, као што су влажност, облик и др.). Када ова влакна, као примесе, садрже масне материје, онда су склона самозагревању. До појаве самозагревања лакше и брже долази ако су ове сировине смештене у просторије које нису обезбеђене од влаге.

Алкохоли су велика група органских једињења, која можемо схватити као једињења која се изводе из засићених и незасићених угљоводоника, заменом једног или више водоникових атома једном или више хидроксилних група. Како постоје засићени и незасићени угљоводоници, то значи да постоје засићени и незасићени алкохоли. Нижи чланови реда алкохола су безбојне течности, док су виши члаови чврсте супстанције без мириса и укуса. Нижи алкохоли су у исто време и за праксу најважнији алкохоли. Најважнији једновалентни, а истовремено најважнији од свих алкохола, су прва два члана ове групе, а то су метилалкохол и етилалкохол. О особинама и опасностима од ових течности, говори се посебно (сува дестилација дрвета; заштита у прехранбеној индустрији).

Табела : Тачке паљења и самопаљења различитих концентрација етанола

Но.	Етанол и вода	Тачка паљења	Категорија течности	Тачка самопаљења	Температурна класа
1.	96 %	16,7	I.1	396	T2
2.	95 %	17,2	I.1	400	T2
3.	80 %	20,0	I.1	421	T2
4.	70 %	21,1	I.1	468	T1

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

5.	60 %	22,2	I.1	480	T1
6.	50 %	23,9	I.2	515	T1
7.	40 %	26,1	I.2	535	T1
8.	30 %	29,4	I.2	551	T1
9.	20 %	36,1	I.2	570	T1
10.	10 %	48,9	II	615	T1
11.	5 %	62,2	III	750	T1

Објект Завода за заштиту природе Србије, седиште у Београду, заузима простор од око 1850 m² у четири етаже, на напред поменутој адреси.

Завод има Радну јединицу Нишу, Војда Карађорђа 14/II, која се налази у оквиру стамбене зграде у стамбеној јединици површине око 120 m², и објект на Тари.

Све објекте и просторе које Завод користи карактерише следеће:

а. Степен угрожености технолошког процеса:

- Административни део – канцеларије – 754 MJ/m², класа опасности Fx III C по SRPS. Z. CO. 005., пожарно оптерећења SRPS U.J1.240) **НИСКО** до 1 GJ/m²;
- Сала за састанке и презентације са 50 места у Београду – 251 MJ/m², класа опасности Fx IV C по SRPS. Z. CO. 005., пожарно оптерећења SRPS U.J1.240) **НИСКО** до 1 GJ/m²;
- Категорија технолошког процеса према угрожености од пожара: **K-5** („Службени лист СФРЈ”, бр. 30/91)

б. Материјали који се срећу при раду:

- Административни део – канцеларије највише је у употреби, коришћењу и ускладиштењу материјали који су склони паљењу и горењу (папир, архива и слични материјали) чија је температура паљења од 185 C⁰ – новински папир, до 360 C⁰ - писаћи папир.
Класа опасности за папир Fx III C по SRPS. Z. CO. 005, са брзином сагоревања растреситог папира од 0.48 – 0.53 kg/m²/min., који гори пламеном и жаром.
- Сала за састанке и презентације у Београду – папир, текстил, дрво и мања количина пластичних предмета.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

с. Грађевинске карактеристике објеката:

- Конструкција објеката Завод је повољна у смислу заштите од пожара:
- Објекти су грађени као самосталне армиранобетонске конструкције са испуном од опеке, ниског степена запаљивости.
- Међусpratне конструкције и таванице су армирано бетонске конструкције, изузев степеница за III спрат (поткровље) које су металне са премазом отпорним на ватру, за који је прибављен одговарајући атест.
- Објекти су са класичном кровном конструкцијама покривене лимом или црепом и одговарајућим изолационим материјалом, све је ниског степена запаљивости.
- Сви материјали одговарају намени објекта у односу на заштиту од пожара а у вези технолошког процеса који се одвија у сви процесима рада.
- Објекти су самостојећи тако да нема могућности преношења пожара на суседне објекте.
- Процена пожарног оптерећења SRPS. U.J1.240) **НИСКО** до 1 GJ/m².
- Пожарно оптерећење објекта је ниско (до 1 GJ/m²), околности које утичу на процену ризика су нормалне, објекти су грађени од материјала отпорног на ватру најмање F-60., а време до почетка гашења територијалне ватрогасне јединице је 10 до 15 минута.

2. Организовање и планирање заштите од пожара

Члан 7.

Завод је дужан да организује спровођење превентивних мера заштите од пожара са потребним бројем лица стручно оспособљених за спровођење мера заштите од пожара.

За организовање спровођења превентивних мера заштите од пожара одређује се референт за заштиту од пожара.

Члан 8.

Управни одбор на предлог Директора, доноси Правила заштите од пожара Завода.

Правила из става 1. овог члана израђује Референт за заштиту од пожара у сарадњи са Референтом за безбедност и здравље на раду и Одсеком за правне послове Завода.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

3. Пројектовање и изградња објеката, уређаја и инсталација

Члан 9.

Техничка документација за пројектовање, изградњу, адаптацију и реконструкцију објеката, уређаја и инсталација Завода мора да садржи услове заштите од пожара.

Пројектовање, изградња, адаптација, реконструкција, коришћење (употреба, руковање), контрола и одржавање електричних, гасних и других уређаја и инсталација мора се вршити у складу са техничким прописима и упутствима произвођача.

Радници других правних лица који обављају одређене послове и радове у просторијама Завода дужни су спроводити мере заштите од пожара у складу са овим Правилима и прописима о заштити од пожара, а извођач радова дужан је претходно писмено именовати непосредно одговорно лице за спровођење тих мера док трају ти послови.

Помоћник директора и Руководилац радне јединице дужан је пре почетка послова и радова:

- 1) упознати извођача послова и радова са обавезама из става 1. до 3. овог члана и
- 2) писмено обавестити референта за заштиту од пожара о пословима и радовима из става 1. до 3. овог члана.

4. Обезбеђење уређаја и апарата за гашење пожара

Члан 10.

У свим просторијама Завод је дужан да:

- 1) обезбеди набавку и постављање ручних апарата за гашење пожара сувим прахом „S-9“ за сваку зграду Завода до 400 m² по 2 апарата, а на сваких додатних 150 m² по један апарат;
- 2) обезбеди набавку и постављање код главног електро-разводног ормара за довод електричне енергије у зграду Завода по један апарат за гашење пожара угљен-диоксидом „CO₂-5“;
- 3) у случају изградње нових зграда или реконструкције водоводне мреже, обезбеди изградњу унутрашње хидрантске мреже и хидраната (хидрантских ормана) на сваких 20 метара;
- 4) обезбеди постављање расвете за евакуацију у случају пожара, тако да у случају нестанка електричне енергије путеви за евакуацију буду осветљени најмање 1 час;
- 5) обезбеди при пројектовању и изградњи нових објеката Завода уградњу уређаја који омогућавају благовремено откривање и јављање пожара.

Међусобна удаљеност апарата за гашење пожара „S-9“ из става 1. тачка 1. овог члана не сме бити већа од 20 метара.

Референт заштите од пожара дужан је обезбедити да апарати за гашење пожара, хидранти и расвета за евакуацију буду постављени на најприступачнијим

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

и лако уочљивим местима, да буду комплетни и стално у приправности и доступни за употребу.

Референт за заштиту од пожара утврђује размештај уређаја и апарата из става 1. овог члана по објектима Завода, и води евиденцију о њима.

5. Контрола и одржавање уређаја и инсталација

Члан 11.

Уређаји за откривање, јављање и гашење пожара, и расвета за евакуацију морају се одржавати у исправном стању у складу са техничким прописима и упутствима произвођача од стране овлашћеног сервиса, тако да се обезбеди њихово стално и несметано функционисање.

Гасни, електрични, громобрански, димоводни, грејни и други уређаји и инсталације морају се одржавати у исправном стању у складу са техничким прописима и упутствима произвођача од стране овлашћеног сервиса, тако да се спречи избијање и ширење пожара и експлозија.

Члан 12.

Контрола и одржавање уређаја и инсталација из члана 11. ових Правила мора се вршити у складу са техничким прописима и упутствима произвођача од стране овлашћеног сервиса који има лиценцу, на следећи начин:

- 1) **хидрантска мрежа** - са свим уређајима и арматуром, контролише се најмање једном годишње;
- 2) **апарати за гашење пожара** – провера исправности (сервисирање) сваких 6 месеци, испитивање посуда апарата са прахом "S" на хладан водени притисак сваке 2 године и испитивање челичних боца апарата са компримираним гасовима на хладан водени притисак (CO₂) сваких 5 година; сваки апарат мора имати контролну налепницу на којој су уписани технички подаци о апарату и контролним прегледима;
- 3) **стабилне инсталације за дојаву пожара** – редовни сервисни преглед сваких 2 месеца, периодични сервисни преглед једном годишње и генерални сервис система сваке 3 године;
- 4) **расвета за евакуацију у случају пожара** - провера исправности (сервисирање) сваких 6 месеци;
- 5) **громобранска инсталација** – периодична контрола и мерење отпора једном годишње, и након удара грома;
- 6) **електричне инсталације и уређаји ниског напона** – редовна контрола једном годишње, укључујући и контролу статичког електрицитета;
- 7) **гасне котларнице** – контрола и испитивање једном годишње пре грејне сезоне, провера и преглед током године;
- 8) **унутрашња гасна инсталација** – испитивање једном годишње пре грејне сезоне, уз добијање атеста; без атеста не сме се користити гасна инсталација;
- 9) **димоводни канали и димњаци** – преглед и чишћење једном годишње пре грејне сезоне;

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 10) **други уређаји** – машине, термоакумулационе пећи, , електричне грејалице и други електрични уређаји (радио, ТВ, компјутери, штедњаци, фрижидери, замрзивачи, вентилатори) - одржавање и поправка уређаја и инсталација у случају кvara у складу са техничким прописима и упутствима произвођача - одговорни сви запослени који користе те уређаје, за пећи одговоран руковалац имовином;
- 11) **ормарићи за пружање прве помоћи** – контрола комплетности једном месечно, а рокова употребе једном годишње – одговорни су референт за безбедност и здравље на раду и лица одређена за пружање прве помоћи;

Референт за заштиту од пожара:

- 1) стара се о роковима контроле, одржавања, сервисирања и замене уређаја и инсталација из става 1. тачка 1. до 11. овог члана;
- 2) чува документа о контроли и одржавању;
- 3) води евиденцију о контроли и одржавању (ко је извршио контролу, када и стручни налаз).

Сви запослени дужни су сваку употребу и пражњење апарата за гашење пожара одмах пријавити Референту за заштиту од пожара.
Забрањено је коришћење хидранта за друге намене осим за гашење пожара - одговорни сви запослени.

6. Мере заштите од пожара при промету, ускладиштењу и употреби запаљивих течности и гасова

Члан 13.

Прометом запаљивих течности и гасова сматра се набавка, утовар у превозна средства и истовар, преношење, руковање код допреме, смештаја и отпреме у складишним и другим радним просторијама, допрема и отпрема путем ценовода, претакање и друге радње са запаљивим течностима и гасовима.

Ускладиштењем запаљивих течности и гасова подразумева се свако трајно и привремено држање и смештај ових течности и гасова у објектима, на слободном простору, у посудама без обзира на величину и врсту посуда у којима се држе.

Члан 14.

При промету, ускладиштењу и употреби запаљивих течности и гасова морају се спроводити следеће мере заштите од пожара и експлозија:

- 1) мере заштите при извођењу радова заваривања, резања и лемљења - одговорно лице које изводи те радове и руководиоца радова;
- 2) мере заштите при коришћењу покретних затворених судова за компримиране, течне и под притиском растворене гасове (боце са ТНГ гасом) - одговорни сви запослени који користе те судове;

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

Одобрење за извођење радова заваривања, резања и лемљења у Заводу издаје Референт за заштиту од пожара.

У Заводу је забрањено уношење и коришћење експлозивних материја, запаљивих течности и гасова осим у следећим случајевима, за шта су одговорни сви запослени.

- 1) коришћење боце са ТНГ гасом у кафе кухињама где не постоји прикључак на гасовод – одговорна кафе-куварица;
- 2) запаљива течна средства за чишћење просторија и опреме највише 1 литар - одговорне спремачице и задужени радници.

Члан 15.

Приликом промета, ускладиштења и употребе запаљивих течности и гасова морају се спроводити и следеће мере заштите од пожара и експлозија:

- 1) апарати, уређаји и инсталације које служе за заштиту објеката за смештај запаљивих течности и гасова од пожара, експлозије, провале и крађе, морају се одржавати у исправном стању – одговорани помоћници директора и руководиоци РЈ;
- 2) забрањено је у објектима и на просторима за ускладиштавање запаљивих течности и гасова (уље за ложење, боце са ТНГ гасом и др.) држати запаљиви материјал, вршити заваривање, резање и лемљење, коришћење алата и уређаја који варнице, отворене ватре, грејних уређаја са отвореним пламеном, и приступ возилима која при раду могу избацити искре - одговорани помоћници директора, руководиоци РЈ и сви запослени који рукују запаљивим течностима и гасовима;
- 3) употребљена амбалажа у којој су држане запаљиве течности и гасови ускладиштава се у посебној просторији, односно простору, под условима предвиђеним за држање и смештај запаљивих течности и гасова - одговорани помоћници директора, руководиоци РЈ и сви запослени који рукују запаљивим течностима и гасовима;
- 4) утовар и истовар запаљивих течности врши се по правилу дању и уз забрану приступа непозваним лицима – одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и сви запослени који рукују запаљивим течностима и гасовима;
- 5) објекти за смештај запаљивих течности и гасова морају имати одговарајуће проветравање – одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и сви запослени који рукују запаљивим течностима и гасовима;
- 6) резервоари и други објекти, као и посуде, постројења и уређаји који се користе код смештаја и употребе запаљивих течности и гасова могу се изграђивати, односно држати само на местима које одобри надлежни орган Министарства унутрашњих послова – одговоран референт за заштиту од пожара;
- 7) на крају радног времена морају се затворити боце са гасом, искључити сви пламеници, пећи и друга грејна тела, електрични уређаји (сијалице, компјутери, пећи, штедњаци и др.) као и сви други грејни уређаји са

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- усијаним површинама или они који варниче и могу да изазову пожар или експлозију - одговорни сви запослени;
- 8) из радних просторија морају се након завршетка посла изнети масне крпе, пуцвол и друге тканине које служе за брисање руку и опреме и одложити у метални контејнер ван зграде објекта Завода – одговорне спремачице и сви запослени;
 - 9) моторна возила Завода морају имати ручни апарат за гашење пожара „S-1“ - одговоран возач;
 - 10) запаљиви материјал не сме се смештати на простору који није удаљен најмање 6 метара од објекта или дела објекта, ако техничким прописима није другачије одређено – одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ одељења и сви запослени који рукују запаљивим течностима и гасовима;
 - 11) запаљиви материјал не сме се смештати у канцеларијама, на таванима објекта Завода, степенишном простору, ходницима, стајалиштима, вратима, излазима и осталим пролазима – одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и сви запослени који рукују запаљивим течностима и гасовима;
 - 12) забрањено је запаљиве течности сипати у канализациону мрежу – одговорни сви запослени;
 - 13) у објектима и на просторима који се користе за ускладиштавање запаљивих течности и гасова морају се поставити одговарајући знаци забране и упозорења - одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите од пожара.

7. Противпожарна стража

Члан 16.

Противпожарну стражу дужно је да организује:

- 1) лице које претаче запаљиве течности и запаљиве гасове у колични изнад 5 m^3 ;
- 2) лице које врши заваривање, резање и лемљење, користи отворени пламен или алат који варничи у просторији која није посебно прилагођена за обављање тог посла или на удаљености до 200 метара од руба шуме;
- 3) организатор јавног скупа или приредбе на којој постоји опасност од избијања пожара.

Под противпожарном стражом из става 1. овог члана подразумева се присуство лица стручно оспособљених за спровођење мера заштите од пожара са одговарајућом противпожарном опремом.

Помоћници директора и руководиоци РЈ дужни су пре почетка радова, односно скупа:

- 1) упознати лица, односно организаторе са обавезама из става 1. и 2. овог члана;
- 2) писмено обавестити референта за заштиту од пожара о радовима, односно скупу из става 1. овог члана.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

8. Остале превентивне мере заштите од пожара

Члан 17.

У зградама и двориштима Завода морају се спроводити следеће превентивне мере заштите од пожара:

- 1) забрањено је градити или постављати објекте и друге препреке на путевима, пролазима, платоима и прилазима објектима Завода који су предвиђени за прилаз ватрогасних возила, прилази за ватрогасна возила око објекта Завода морају стално бити слободни – одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите од пожара;
- 2) приступи ватрогасним апаратима и хидрантима морају бити стално слободни – одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите од пожара;
- 3) забрањено је пушење и употреба ватре у објектима и двориштима Завода - одговорни сви запослени;
- 4) чишћење просторија од прашине и запаљивих отпадака после радног времена; после сваког чишћења прашину и запаљиве отпатке одмах изнети у метални контејнер ван објекта Завода - одговорне спремачице;
- 5) забрањено је у свим просторијама Завода коришћење гасних и електричних решоа, осим у кафе кухињи - одговорни сви запослени;
- 6) забрањено је крпљење (лицновање) осигурача за струју; осигурачи морају бити димензионисани за одговарајуће оптерећење и замењивати се само исправним новим осигурачима – одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите од пожара;
- 7) кварове на електричним уређајима и инсталацијама сме да отклони само за то стручно лице - одговорни сви запослени;
- 8) забрањено је држање папира и других запаљивих материјала на удаљености мањој од 1 метра од пећи и других ужарених грејних тела - одговорни сви запослени;
- 9) у просторијама у којима се чува папирна документација и књиге (регистратори, архива, библиотека), документи и књиге морају бити удаљени најмање 60 cm од таванице и сијаличног места, а ширина пролаза између књига и документације најмање 80 cm – одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите од пожара;
- 10) грејни уређаји: котлови на чврсто гориво (угаљ, дрво) и на електрично напајање - објекат на Тари, могу се користити само ако су технички исправни и ако имају одговарајући технички исправан прикључак, односно извод – одговоран руковалац имовином;
- 11) димоводни, грејни и други уређаји и инсталације морају се одржавати у исправном стању у складу са техничким прописима и упутствима произвођача од стране овлашћеног сервиса, тако да се спречи избијање и ширење пожара и експлозија - одговорни Референт заштите од пожара и руковалац имовином;

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 12) правилно и наменско коришћење уређаја, машина, апарата и инсталација на безбедан начин у складу са техничким прописима и упутствима произвођача - одговорни сви запослени који користе те уређаје;
- 13) уколико запослени уочи неисправности на уређајима и инсталацијама које могу изазвати пожар дужан је о томе одмах обавестити помоћника директора, начелника одељења и референта заштите од пожара;- одговорни сви запослени;
- 14) обавезно је истицање телефонских бројева: поилиције 92, ватрогасаца 93 и хитне помоћи 94 код сваког телефона у Завода - одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите од пожара;
- 15) у просторијама где постоји повећана опасност од пожара морају се поставити видни натписи о забрани употребе шибица, упаљача и употребе ватре у било ком облику – одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите од пожара;
- 16) забрањено је паљење ватре и спаљивање смећа, траве и биљних остатака у дворишту Завода и на улици око објекта Завода - одговорни сви запослени;
- 17) помоћници директора, руководиоци РЈ, референт заштите од пожара и лица на обезбеђењу објекта морају бити упознати где се налазе главни прекидачи за искључење довода електричне енергије за целу зграду Завода као и о начину искључења истих;
- 18) приступи главним прекидачима за струју и гас морају бити стално слободни – одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите од пожара;
- 19) забрањен је улазак у просторије Завода лицима која су под дејством алкохола или других опојних средстава - одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ, референт заштите од пожара и лица на обезбеђењу објекта;
- 20) сваки запослени који примети да због неспровеђења превентивних мера заштите од пожара утврђених овим Правилама прети посредна опасност од избијања пожара може предложити директору Завода, односно помоћнику директора, руководиоцу РЈ и референту заштите од пожара обуставу рада у одређеној просторији или радној јединици у целини, док се та посредна опасност не отклони, о чему одлуку доноси директор Завода.
- 21) након сваког пожара у објектима Завода, референт за заштиту од пожара дужан је размотрити околности под којима је пожар избио и предложити директору Завода превентивне мере за спречавање нових пожара.

9. Обезбеђење евакуације у случају пожара и других опасности

Члан 18.

У циљу обезбеђења евакуације запослених и других лица који се затекну у објекту Завода у случају пожара морају се спроводити следеће мере:

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 1) **евакуација је** организовано напуштање објекта Завода од стране запослених и других лица који се затекну у објекту Завода у случају непосредне опасности од избијања пожара, у случају пожара и других опасности (експлозија, земљотрес и др.);
- 2) **забрањено је** градити или постављати објекте и друге препреке на путевима, пролазима, платоима и прилазима објектима Завода и у згради Завода који су предвиђени за евакуацију људи и имовине угрожених пожаром; путеви за евакуацију морају бити стално слободни – одговорни помоћници директора, начелници одељења и референт заштите од пожара;
- 3) **забрањено је** постављање намештаја и других предмета и препрека на свим вратима, ходницима, пролазима, степеништима, међупросторијама и стајалиштима у објектима Завода – одговорани помоћници директора, начелници одељења и референт заштите од пожара;
- 4) распоред намештаја и предмета у канцеларијама и другим просторијама и ходницима мора обезбедити несметану евакуацију - одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите од пожара;
- 5) **забрањено је** закључавање просторија током боравка запослених и других лица у њима, као и излазних врата из објекта Завода током радног времена -- одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите од пожара;
- 6) при реконструкцији и адаптацији објекта Завода обезбедити да се врата за евакуацију отварају у смеру евакуације - одговорни помоћници директора и референт заштите од пожара;
- 7) један примерак кључева од свих врата Завода морају бити у ормарићу са стакленим вратима, на унапред одређеном месту, ради коришћења у случају пожара или других опасности - одговорни помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите од пожара;
- 8) путеви за евакуацију морају бити изведени на следећи начин:
 - a. хоризонталне и ветрикалне површине морају бити обрађене негоривим материјама, подови равни без избочења и оштећења која могу узроковати пад лица при евакуацији;
 - b. подови морају бити сигурни од клизања и без облога које се могу набрати или померати;
 - c. заштитне ограде степеништа као и бочне површине на евакуационим путевима морају бити без детаља који могу ухватити одећу - одговорни помоћници директора.

10. Финасирање заштите од пожара

Члан 19.

Референт за заштиту од пожара дужан је једном годишње доставити директору:

- 1) извештај о контроли спровођења мера заштите од пожара;
- 2) предлог потреба за набавком уређаја и опреме за гашење пожара из члана 10. ових Правила;

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 3) списак обавезних контрола и одржавања уређаја и инсталација из члана 12. ових Правила;
- 4) потребна финансијска средства за набавку, контролу и одржавање уређаја и инсталација из члана 10. и 12. ових Правила.

Средства за набавку уређаја и опреме за гашење пожара и за контролу и одржавање уређаја и инсталација из става 1. овога члана, као и за спровођење мера заштите од пожара утврђених овим Правилима обезбеђују се у годишњем финансијском плану Завода који доноси Управни одбор, о чему се стара директор Завода.

III. МЕРЕ ЗАШТИТЕ У СЛУЧАЈУ ИЗБИЈАЊА ПОЖАРА

1. Гашење пожара

Члан 20.

Дужности запослених у случају избијања пожара и учешћа у гашењу пожара дефинисан је Правилима заштите од пожара Завода. У циљу успешне и ефикасне локализације пожара, запослени имају следеће дужности и обавезе:

- 1) сваки запослени који примети непосредну опасност од избијања пожара или примети пожар, дужан је да уклони опасност, односно да угаси пожар, ако то може учинити без опасности по себе или друга лица, користећи најприступачнију опрему за почетно гашење пожара којима Завод располаже;
- 2) ако запослени не може сам да угаси пожар, дужан је да о томе без одлагања прво обавести најближу ватрогасну јединицу позивајући са фиксног телефона број 93 или са мобилног телефона 011/93, односно полицијску станицу позивајући са фиксног телефона број 011/92 или са мобилног телефона број 011/92, а тек након тога дужан је обавестити о пожару директора, односно помоћнике директора;
- 3) при гашењу пожара посебна пажња се мора обратити на уклањање, из зоне пожара, боца под притиском и других гасова, лакозапаљивих течности, као и других средстава која могу изазвати брзо ширење пожара или експлозију.
- 4) гашење пожара и спасавање, врши се док се пожар не угаси и не заврши спасавање имовине и лица.
- 5) након доласка ватрогасне јединице, сва радно способна лица која се затекну на месту пожара дужна су да извршавају наређења руководиоца акције гашења пожара, односно руководиоца ватрогасне јединице, као и да пруже помоћ у гашењу пожара и спасавању људи и имовине;
- 6) о завршетку акције гашења и спасавања одлучује старешина ватрогасне јединице која је изашла на лице места.
- 7) забрањена је лажна пријава пожара и других техничко-технолошких несрећа;

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 8) помоћници директора и руководиоци РЈ дужани су о сваком пожару у Заводу одмах обавесте директора и референта за заштиту од пожара.

Члан 21.

Пожар се гаси на следећи начин, са чим морају бити упознати сви запослени:

- 1) почетни пожар гаси се првим расположивим ручним апаратом за гашење пожара;
- 2) ручни апарати за гашење пожара служе само за гашење почетних пожара;
- 3) ручним апаратом за гашење пожара прахом типа "S-6" и "S-9" гасе се пожари чврстих, течних и гасовитих материја (осим запаљивих метала) и електричних уређаја и инсталација под напоном до 1.000 V;
- 4) ручним апаратом за гашење пожара угљен-диоксидом типа "CO₂-5" и "CO₂-10" гасе се пожари запаљивих течности и гасова, и електричних уређаја и инсталација под напоном до 10.000 V;
- 5) водом се гасе пожари чврстих материја: дрво, текстил, угаљ, папир и друго;
- 6) водом се не сме гасити пожар електричних уређаја и инсталација под напоном, деривата нафте (уље за ложење, бензин, дизел), боја, лакова и масти;
- 7) у случају гашења пожара водом и помоћу хидранта обавезно је претходно искључити електричну инсталацију у просторији угроженој од пожара или на главном прекидачу;
- 8) сувим песком гасе се пожари запаљивих течности и запаљивих метала;
- 9) ако лицу гори одећа треба да легне и да се ваља на поду да би угасио пожар на себи;
- 10) лицу које је захваћено пожаром треба помоћи и то: угасити пожар апаратом за гашење пожара прахом типа "S-6" или "S-9", а у недостатку истог умотати делове тела захваћене пожаром приручним средствима (капут, мантил, пешкир, ћебе).
- 11) забрањено је окупљање око места пожара, осим лица која учествују у гашењу пожара;
- 12) књиге, архиву и регистратурски материјал не би требало гасити водом, већ апаратом за гашење пожара прахом типа "S-6" и "S-9", да се избегне непотребна штета на истима;
- 13) по могућности, спасити документацију трајне вредности.

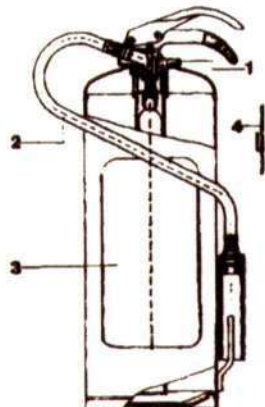
НАЧИН АКТИВИРАЊА И РУКОВАЊА СРЕДСТВИМА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

Упутство за употребу апарата за гашење пожара

Начин употребе ручних преносних апарата типа „S“:

- донети апарат до места пожара;
- извући осигурач из лежишта;
- скинути црево;
- притиснути нагло ручицу до краја и пустити је;

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- сачекати 3 -5 секунди;
- уперити млазницу у правцу пожара;
- поново притиснути ручицу и држати је док се пожар не угаси,
- односно док се пуњење апарата не потроши.

Начин употребе ручних преносних апарата типа „S-A”:

- донети апарат до места пожара;
- извући осигурач из лежишта;
- ослободити црево са млазницом;
- уперити млазницу у правцу пожара;
- притиснути ручицу до краја и држати је док се пожар не угаси - д
- се пуњење апарата не потроши.

Начин употребе ручних преносних апарата типа „CO₂ - 5”:

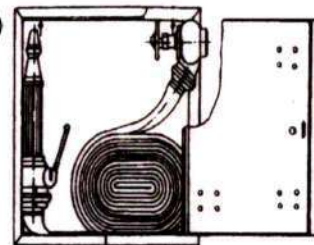
- донети апарат до места пожара;
- извући осигурач из лежишта;
- ослободити црево са млазницом;
- притиснути ручицу до краја и уперити млазницу у правцу пожара.

Начин употребе зидног хидранта:

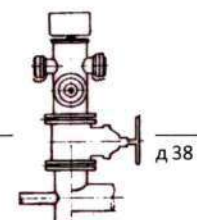

- скинути пломбу са врата,
- отворити врата ормарића,
- спојити ватрогасно црево са спојницом на глави вентила (ако није спојено);
- спојити млазницу са спојницом ватрогасног црева (ако није спојено)
- прихватити млазницу; одврнути точак вентила у лево до краја;
- млазницу (млаз воде) усмерити у пожар;
- по гашењу пожара, заврнути точак у десно до краја и затворити вентил.

Начин употребе надземног хидранта:

- узети црево,

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- развући црево и прикључити са излазним отвором на хидранту
- кључем отворити вентил хидранта гасити пожар млазницом.

2. Евакуација запослених и других лица у случају избијања пожара

Члан 22.

Евакуација запослених и других лица у случају избијања пожара спроводи се на следећи начин:

- 1) евакуација се спроводи у случају непосредне опасности од избијања пожара, у случају пожара и других опасности (експлозија, земљотрес и др.);
- 2) у случају пожара, прво се спроводи евакуација, а након тога се гаси пожар;
- 3) евакуацију наређује и спроводи помоћници директора, руководиоца РЈ, односно Референт заштите од пожара; евакуацију може наредити и директор Завода;
- 4) евакуација може бити: евакуација из поједине канцеларије или просторије, евакуација из евакуационе зоне и евакуација из целе зграде Завода;
- 5) евакуација се спроводи напуштањем евакуационе зоне, коришћењем смера и пута евакуације и окупљањем на зборном месту, у складу са Планом евакуације из члана 28. ових Правила;
- 6) ако је наведени пут и излаз у Плану евакуације угрожен од пожара користити најближи излаз који није угрожен од пожара;
- 7) у случају густог дима пузећи испод облака дима напустити просторију захваћену пожаром;
- 8) руководиоца процесом евакуације мора спречити панику;
- 9) евакуацију треба обавити смирено, безбедно, брзим ходом, без трчања;
- 10) треба спречити евакуацију скакањем кроз прозор или са спрата у приземље, спуштањем низ олуке или клизањем низ ограду на степеништу;
- 11) за евакуацију не користити задимљене просторије због отровних гасова;
- 12) нарочито водити рачуна приликом евакуације деце, старијих или болесних особа и особама са посебним потребама и са сметњама у развоју, у случају да се задесе у објекту;
- 13) након евакуације мора се спречити повратак евакуисаних у објекте Завода;
- 14) током евакуације потребно је обезбедити добро осветљење на евакуационим путевима, и то у ходницима, на степеништу, на излазним вратима и у дворишту Завода;
- 15) након евакуације запослених и других лица из објекта Завода руководиоца процесом евакуације окупља сва лица на зборном месту, и поново проверава да ли су сви на броју, и даље поступа по наређењу директора.

Члан 23.

Прва медицинска помоћ у случају избијања пожара спроводи се на следећи начин, за шта су одговорни сви запослени:

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 1) сви запослени дужни су пружити прву медицинску помоћ повређеним особама коришћењем ормарића за пружање прве медицинске помоћи и другим приручним средствима;
- 2) у случају потребе за пружањем хитне стручне медицинске помоћи, сваки запослени дужан је одмах позвати Службу хитне медицинске помоћи на телефон 94 (преко мобилног 011-94);
- 3) у случају потребе обезбедити превоз повређених до најближе здравствене установе.

IV. ДУЖНОСТИ ОРГАНА И ЗАПОСЛЕНИХ У СПРОВОЂЕЊУ МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

1. Дужности управног одбора

Члан 24.

Управни одбор Завода у области организовања, спровођења и унапређења заштите од пожара:

- a. доноси Правила о заштити од пожара, на предлог директора, Програм основне обуке из области заштите од пожара запослених у Заводу;
- b. стара се о обезбеђењу средстава, утврђује потребна средства за заштиту од пожара и одобрава њихово коришћење;
- c. остварује увид у стање организације заштите од пожара, стање безбедности и предузима потребне мере у циљу унапређења заштите од пожара;
- d. разматра инспекцијске и друге налазе, извештаје и решења, као и извештаје и закључке одговарајућих органа и организација и предузима мере да се утврђени недостаци отклоне и закључци спроводе благовремено и потпуно;
- e. стара се и обезбеђује потребне услове за благовремено и потпуно информисање запослених и других лица о стању организованости и спровођењу прописаних и наложених мера заштите од пожара и о предузетим мерама за даље остваривање и унапређивање те заштите;
- f. утврђује материјалну и другу одговорност руководиоца које именује у случају неспровођења прописаних или наложених мера заштите од пожара које су им стављене у надлежност Законом или прописима донетим на основу Закона, овим Правилима или другим општим актима;
- g. по потреби образује комисију за заштиту од пожара, разматра њене извештаје и доноси одлуке поводом њих, прати и усмерава њен рад;

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

h. обавља друге послове којима доприноси унапређењу заштите од пожара.

2. Дужности директора

Члан 25.

Директор руководи заштитом од пожара и одговорно је лице за организовање и спровођење мера заштите од пожара и за стање заштите од пожара у Заводу.

Овим Правилима дефинисана су следећа права и обавезе директора:

- 1) предлаже Управном одбору Правила заштите од пожара;
- 2) обуставља радни процес и друге послове ако оцени да због неспровођења мера заштите од пожара прети посредна опасност од избијања пожара, док се та опасност не отклони;
- 3) стара се о обезбеђењу средстава за заштиту од пожара;
- 4) донеси Програм основне обуке из области заштите од пожара;
- 5) врши контролу спровођења мера заштите од пожара за Завод у целини;
- 6) извештава Управни одбор о налазима и стању заштите од пожара, врши надзор над спровођењем наложених или прописаних мера заштите од пожара од стране инспектора заштите од пожара, Министарства за унутрашње послове, Сектора за ванредне ситуације и предузима мере за извршавање налога и отклањање недостатака утврђених од стране тог инспектора;
- 7) предузима мере за унапређење заштите од пожара;
- 8) наређује евакуацију запослених и других лица који се нађу у просторијама Завода, у случају непосредне опасности од избијања пожара, у случају пожара и других опасности (експлозија, земљотрес и др.);
- 9) доноси и спроводи одлуке у складу са законом, пратећим прописима и овим Правилима,
- 10) доноси наредбе и упутства за спровођење мера заштите од пожара,
- 11) остварује општи надзор над предузимањем и спровођењем мера заштите од пожара,
- 12) стара се о спровођењу прописаних или наложених мера од стране надлежних органа,
- 13) стара се да се планирана средства и техничка опрема потребна за гашење пожара редовно сервисирају и благовремено набављају нова, у складу са стварним потребама,
- 14) преко одговорних запослених, контролише стање и спровођење превентивних мера заштите од пожара;
- 15) благовремено и потпуно информисе запослене са стањем мера које се предузимају у циљу спровођења и унапређења заштите од пожара, а које су у вези са обавезама запослених,

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 16) контролише склапање уговора са трећим лицима који се односе на заштиту од пожара,
- 17) контролише градњу нових објеката и радове на адаптацијама и реконструкцији постојећих објеката и инсталација,
- 18) покреће дисциплински поступак против запослених који не спроводе прописане или наложене мере заштите од пожара и врши премештање запослених са једног на друго радно место уколико настане неодложна потреба са циљем спречавања пожара или експлозија, штета или застоја, у извршавању редовних и ванредних послова и задатака,
- 19) врши и друге послове предвиђене Законом и општим актом у интересу заштите од пожара.

Део својих овлашћења из области заштите од пожара, директор може да пренесе на друго одговорно лице које он одреди.

3. Дужности помоћника директора и руководиоца РЈ

Члан 26.

Помоћник директора и руководилац Радне јединице одговоран је за спровођење мера заштите од пожара, утврђених овим Правилима, у радној јединици којом руководи, и дужан је да:

- 1) у делокругу свог рада, односно организационој целини којом руководи, организују и контролишу рад запослених на начин који са аспекта заштите од пожара обезбеђује потпуну сигурност запослених и имовине,
- 2) стара се и предузима све потребне мере у циљу доследне примене утврђених и наложених мера заштите од пожара у организационој целини којом руководи,
- 3) упознаје пре пројектовања, изградње, реконструкције и контроле објеката, уређаја и инсталација, као и радова других правних лица у Заводу, извођаче тих радова са њиховим обавезама из члана 9. ових Правила и писмено обавештава о тим радовима референта за заштиту од пожара;
- 4) обезбеди да апарати за гашење пожара, хидранти и расвета за евакуацију буду постављени на најприступачнијим и лако уочљивим местима, да су доступни, комплетни и стално у приправности;
- 5) обезбеди да се запаљиви материјал не сме смештати на простору који није удаљен најмање 6 метара од објекта или дела објекта;
- 6) обезбеди да се запаљиви материјал не сме смештати у канцеларијама, на таванима објекат, степенишном простору, ходницима, стајалиштима, вратима, излазима и осталим пролазима;
- 7) упозна, пре почетка претакања запаљивих течности, заваривања, резања, лемљења и организовања јавног скупа, лица која врше те послове са њиховим обавезама из члана 16. ових Правила и писмено обавести референта за заштиту од пожара о тим пословима;
- 8) обезбеди спровођење забране градње или постављања објеката и других препрека на путевима,

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 9) обезбеди да пролази, платои и прилази који су предвиђени за прилаз ватрогасних возила око објекта буду стално слободни;
- 10) обезбеди да приступи ватрогасним апаратима и хидрантима буду стално слободни;
- 11) обезбеди у просторијама у којима се чува папирна документација и књиге (регистратори, архива, библиотека), да документи и књиге морају бити удаљени најмање 60 cm од таванице и сијаличног места, а ширина пролаза између књига и документације најмање 80 cm;
- 12) обезбеди обавезно истицање телефонских бројева: полиције 92, ватрогасаца 93 и хитне помоћи 94 код сваког телефона у Заводу;
- 13) обезбеди у свим просторијама где постоји повећана опасност од пожара постављање видних натписа о забрани употребе шибица, упаљача и употребе ватре у било ком облику;
- 14) буде упознат где се налазе главни прекидачи за искључење довода електричне енергије и гаса у целу зграду радне јединице, као и о начину искључења истих;
- 15) Да се стара да разводне и командне табле буду обезбеђене одговарајућим шемама у складу са прописима (једнополне шеме, шеме развода и напајања и сл.),
- 16) о сваком уоченом недостатку, са аспекта заштите од пожара, обавештава референта заштите од пожара и спречава да даље коришћење уређаја, инсталације или дела инсталације, постане могући узрочник пожара,
- 17) обезбеди да приступи главним прекидачима за струју буду стално слободни;
- 18) обезбеди спровођење забране градње или постављања објекта и других препрека на путевима, пролазима, платоима и прилазима објектима Завода који су предвиђени за евакуацију људи и имовине угрожених пожаром и да путеви за евакуацију морају бити стално слободни;
- 19) обезбеди спровођење забране постављања намештаја и других предмета и препрека на свим вратима, ходницима, пролазима, степеништима, међупросторијама и стајалиштима у објектима Завода;
- 20) обезбеди да распоред намештаја и предмета у канцеларијама и другим просторијама и ходницима омогући брзу евакуацију;
- 21) обезбеди спровођење забране закључавања канцеларија и других просторија током боравка запослених и других лица у њима, као и свих излазних врата из објекта Завода током радног времена;
- 22) обезбеди при реконструкцији и адаптацији објекта Завода, да се врата за евакуацију отварају у смеру евакуације;
- 23) обезбеди да путеви за евакуацију буду изведени у складу са чланом 18. став 1. тачка 8. Ових Правила;
- 24) одмах обавести о сваком пожару у радној јединици директора Завода и референта за заштиту од пожара;
- 25) обезбеди да Планови евакуације и Упутства за поступање у случају пожара из члана 28. и 29. ових Правила буду стално истакнути на видљивом месту у радној јединици, односно згради Завода;

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 26) обезбеди спровођење наложених мера од стране референта за заштиту од пожара;
- 27) обезбеди истицање Плана евакуације и Упутства за поступање у случају пожара из члана 28. и 29. ових Правила на видљивом месту у свакој згради радне јединице у року од 8 дана од дана ступања на снагу ових Правила;
- 28) упозна све запослене са њиховим дужностима из чланова 25. до 33. ових Правила у року од 30 дана од дана ступања на снагу ових Правила;
- 29) извести директора о налазима инспектора заштите од пожара и предузме мере за извршавање налога и отклањање недостатака утврђених од стране инспектора заштите од пожара;
- 30) наложи запосленима предузимање мера из члана 39. став 1. ових Правила, и других мера за отклањање недостатака и спровођење заштите од пожара утврђених овим Правилима;
- 31) предузима мере за унапређење заштите од пожара у радној јединици;
- 32) пре почетка рада, у току редовног рада и по завршетку рада са опремом и уређајима, провере да ли су предузете све мере заштите од пожара на опреми и уређајима за које су одговорни,
- 33) дужни су да удаље са радног места запосленог који се не придржава прописаних мера заштите од пожара, а у таквој радњи има елемената повреде радних обавеза,
- 34) координира активности са референтом заштите од пожара у циљу организовања отклањања недостатака наложених мерама надлежних инспекцијских органа унутрашњих послова,
- 35) Стара се да се сва инсталирана опрема, у функцији заштите од пожара, одржава, испитује, сервисира и контролише у законом прописаним роковима, а у консултацијама са референтом за заштиту од пожара, предузима и све друге мере везане за заштиту од пожара и експлозије.
- 36) у домену својих овлашћења, врше контролу рада запослених који спроводе мере заштите од пожара и делују репресивно у случају избијања пожара у објекту (референата заштите од пожара, Службе обезбеђења и запослених на пословима физичко-техничког обезбеђења).
- 37) обезбеди поштовање кућног реда Завода од значаја за заштиту од пожара;
- 38) нареди и спроведе евакуацију запослених и других лица, у случају непосредне опасности од избијања пожара, у случају пожара и других опасности (експлозија, земљотрес и др.), у складу са Планом евакуације и Упутствима за поступање у случају пожара из члана 29. и 30. ових Правила.

3. Дужности референта за заштиту од пожара

Члан 27.

Референт за заштиту од пожара одговоран је за организовање спровођења превентивних мера заштите од пожара у Заводу, и дужан је да:

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 1) изради Правила заштите од пожара Завода, у сарадњи са правном службом;
- 2) утврди размештај уређаја и апарата за гашење пожара из члана 10. став 1. ових Правила по објектима Завода, и води евиденцију о њима;
- 3) се стара о роковима контроле, одржавања и замене уређаја и инсталација из члана 12. став 1. тачка 1. до 12. ових Правила, чува документацију и води евиденцију о контроли и одржавању истих;
- 4) издаје одобрења за извођење радова заваривања, резања и лемљења у Заводу;
- 5) се стара да се резервоари и други објекти, као и посуде, постројења и уређаји који се користе код смештаја и употребе запаљивих течности и гасова могу изграђивати, односно држати само на месту које одобри надлежни орган Министарства унутрашњих послова;
- 6) размотри, након сваког пожара у Заводу, околности под којима је пожар избио и предложи директору превентивне мере за спречавање нових пожара;
- 7) једном годишње достави директору документа о заштити од пожара из члана 18. став 1. Ових Правила;
- 8) сачини Програм основне обуке из области заштите од пожара у Заводу и прибави сагласност Министарства унутрашњих послова на тај Програм;
- 9) обавља основну обуку и практичну проверу знања запослених у Заводу из области заштите од пожара и води евиденцију о тој обуци;
- 10) врши контролу спровођења мера заштите од пожара утврђених овим Правилима, најмање једном у 3 месеца;
- 11) писмено наложи помоћницима директора и запосленима предузимање мера заштите од пожара;
- 12) писмено предложи директору Завода предузимање мера заштите од пожара;
- 13) извести директора о налазима инспектора заштите од пожара и предузме мере за извршавање налога и отклањање недостатака утврђених од стране инспектора заштите од пожара;
- 14) прати прописе о заштити од пожара и предузима мере за унапређење заштите од пожара у Заводу;
- 15) редовно извештава директора о свим појавама, променама и проблемима и предлаже предузимање конкретних мера у области заштите од пожара.

4. Дужност свих запослених

Члан 28.

Запослени је одговоран за спровођење мера заштите од пожара и за сваку активност којом мења или може променити стање и услове заштите од пожара, и дужан је да:

- 1) спроводи мере заштите од пожара и поступа у складу са овим Правилима;
- 2) спроводи заштиту од пожара непрекидно, на свим местима и у свим објектима и просторијама Завода који су изложени опасности од пожара;

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 3) учествује у гашењу пожара и спасавању људи и имовине угрожених пожаром, ако то може да учини без опасности за себе или другога;
- 4) се стара о одржавању и поправци машина, пећи и електричних апарата (ТВ, компјутери, штедњаци и др.), које користе у раду, у складу са техничким прописима и упутствима произвођача;
- 5) одмах пријави референту за заштиту од пожара сваку употребу и пражњење апарата за гашење пожара;
- 6) поштује забрану коришћења хидраната за друге намене осим за гашење пожара;
- 7) поштује забрану уношења и коришћења у Заводу експлозивних материја, запаљивих течности и гасова осим: боца са ТНГ гасом за кухињу, уља, и за чишћење;
- 8) Спроводи мере заштите при промету, складиштењу и употреби експлозивних материја, запаљивих течности и гасова (уље, земни гас, боце са ТНГ гасом др.);
- 9) спроводе мере заштите при коришћењу покретних затворених судова за компримиране, течне и под притиском растворене гасове (боце са ТНГ гасом и др.);
- 10) у објектима и на просторима за ускладиштавање запаљивих течности и гасова (уље, боце са ТНГ гасом и др.), поштује забрану држања запаљивог материјала, заваривања, резања и лемљења, коришћења алата и уређаја који варниче, отворене ватре, уређаја са пламеном, и забрану приступа возилима која варниче;
- 11) на крају радног времена затворити боце са ТНГ гасом, искључити све пламенике, пећи и друга грејна тела, електричне уређаје (сијалице, компјутере, пећи, штедњаке и др.), уређаје са усијаним површинама, који варниче или могу изазвати пожар или експлозију;
- 12) поштује забрану сипања запаљивих течности у канализациону мрежу;
- 13) поштује забрану пушења и употребе ватре у зградама и дворишту Завода;
- 14) Поштује правило да кварове на електричним уређајима и инсталацијама сме да отклони само за то стручно лице;
- 15) Поштује забрану држања папира и других запаљивих материјала на удаљености мањој од једног метра од пећи и других ужарених грејних тела;
- 16) правилно и наменски користе уређаје, машине, апарате и инсталације на безбедан начин у складу са техничким прописима и упутствима произвођача;
- 17) уколико уочи неисправност на уређајима и инсталацијама које могу изазвати пожар одмах о томе обавесте помоћника директора;
- 18) поштује забрану паљења ватре и спаљивања смећа, траве и биљних остатака у дворишту и на улици око Завода;
- 19) ако примети да због неспровеђења мера заштите од пожара прети посредна опасност од избијања пожара, може предложити директору, односно помоћнику директора обуставу процеса рада и других послова, док се та посредна опасност не отклони;

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 20) ако примети непосредну опасност од избијања пожара или примети пожар, дужан је да uklони опасност, односно да угаси пожар, ако то може учинити без опасности за себе или другог;
- 21) ако не може сам да угаси пожар, дужан је да о томе одмах обавести ватрогасце на број 93, односно полицију на број 92, а након тога обавести о пожару директора, односно помоћника директора;
- 22) учествује у гашењу пожара, евакуацији запослених и пружи прву медицинску помоћ повређенима у случају пожара у складу са Планом евакуације и Упутствима за поступање у случају пожара који су истакнути на видном месту у објектима и етажама Завода;
- 23) поштује забрану лажног пријављивања пожара и других несрећа;
- 24) Присуствује основној обуци и практичној провери знања из области заштите од пожара;
- 25) ако не задовољи на практичној провери знања из области заштите од пожара, најкасније 30 дана од дана извршене провере поново приступа практичној провери знања;
- 26) Изврши наложене мере од стране референта за заштиту од пожара, односно помоћника директора у вези заштите од пожара.

Неспровођење мера заштите од пожара утврђених прописима о заштити од пожара и овим Правилима сматра се тежом повредом радне обавезе и подлеже дисциплинској одговорности у складу са општим актима Завода;

Дисциплинска одговорност запослених не искључује материјалну, прекршајну и кривичну одговорност истих.

V. ПЛАНОВИ ЕВАКУАЦИЈЕ И УПУТСТВА ЗА ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА

1. Планови евакуације у случају пожара

Члан 29.

Планови евакуације у случају пожара за сваку радну јединицу, односно зграду Завода чине саставне делове ових Правила.

2. Упутства за поступање у случају пожара

Члан 30.

Упутства служе да се запослени упознају пре избијања евентуалног пожара са поступцима у случају пожара.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

➤ Поступак у случају пожара:

- 1) сваки запослени који примети непосредну опасност од избијања пожара или пожар, дужан је да uklони опасност, односно да угаси пожар, ако то може учинити без опасности за себе или другог;
- 2) ако запослени не може сам да угаси пожар, дужан је да о томе одмах прво обавести ватрогасну јединицу на телефон број 93 односно полицијску станицу на број 92, а након тога директора, односно помоћника директора;
- 3) након доласка ватрогасне јединице, сва радно способна лица која се затекну на месту пожара дужна су да извршавају наређења руководиоца гашења пожара, да пруже помоћ у гашењу пожара, спасавању људи и имовине;

➤ Гашење пожара:

- 1) почетни пожар гаси се најближим ручним апаратом за гашење пожара;
- 2) ручни апарати за гашење пожара служе само за гашење почетних пожара;
- 3) ручним апаратом за гашење пожара прахом "S-6" и "S-9" гасе се пожари чврстих, течних и гасовитих материја (осим запаљивих метала) као и електричних уређаја и инсталација под напоном до 1.000 V;
- 4) ручним апаратом за гашење пожара угљен-диоксидом "CO₂-5" и "CO₂-10" гасе се пожари запаљивих течности и гасова, и електричних уређаја и инсталација под напоном до 10.000 V;
- 5) водом се гасе пожари чврстих материја: дрво, текстил, угаљ, папир и др.;
- 6) водом се не сме гасити пожар електричних уређаја и инсталација под напоном, деривата нафте (уље за ложење, бензин, дизел), боја, лакова и масти;
- 7) у случају гашења пожара водом и помоћу хидранта обавезно је претходно искључити електричну инсталацију у просторији угроженој од пожара или на главном прекидачу;
- 8) у случају пожара искључити гасну инсталацију на главном прекидачу.

➤ Евакуација запослених и других лица:

- 1) евакуација је организовано напуштање објекта-зграде Завода од стране присутних лица и запослених у случају непосредне опасности од избијања пожара, у случају пожара и других опасности (експлозија, земљотрес);
- 2) у случају пожара, прво се спроводи евакуација, а онда гаси пожар;
- 3) евакуацију наређује и спроводи директор, помоћник директора, односно референт заштите од пожара или друго лице кога они овласте;
- 4) евакуација се спроводи напуштањем евакуационе зоне, коришћењем смера и пута евакуације и окупљањем на зборном месту, у складу са Планом евакуације који се налази уз ова Упутства;
- 5) ако је наведени пут и излаз за евакуацију у Плану евакуације угрожен од пожара користити најближи пут и излаз који није угрожен од пожара;
- 6) спречити панику међу присутним лицима;
- 7) евакуацију треба обавити безбедно, брзим ходом, без трчања;

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

- 8) треба спречити евакуацију скакањем кроз прозор или са спрата у приземље, спуштањем низ олуке или клизањем низ ограду на степеништу;
- 9) за евакуацију не користити задимљене просторије.

➤ **Прва медицинска помоћ:**

- 1) запослени је дужан да пружи прву медицинску помоћ повређеним запосленима, коришћењем ормарића за прву медицинску помоћ и другим приручним средствима;
- 2) у случају потребе хитне стручне медицинске помоћи, запослени је дужан да одмах позове Службу хитне помоћи на телефон 94 (са мобилног 011/94).

Члан 31.

Планови евакуације и Упутства за поступање у случају пожара из члана 29. и 30. ових Правила морају бити стално истакнути на видљивом месту у свакој Радној јединици, односно згради Завода – одговорни помоћници директора и Руководиоци РЈ.

VI. НАЧИН ОСПОСОБЉАВАЊА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Члан 32.

Начин упознавања запослених са мерама и опасностима од пожара и поступком у случају пожара дефинисан је овим Правилима заштите од пожара. Завод је у обавези да сваког запосленог пре ступања на рад и у току рада, код промена у технологији рада, упозна са опасностима и мерама заштите од пожара.

Сходно обавези Завода, запослени се мора упознати и обучити:

1. са опасностима од пожара које могу угрозити његов живот и здравље,
2. са начином обављања посла, било коришћењем опасног оруђа за рад или уређаја, као и одређеног материјала и опасностима које могу настати на други начин са обавезом да се на раду придржава свих општих и посебно прописаних мера и упутстава о заштити од пожара,
3. са употребом апарата и опреме за гашење почетних пожара, средствима и осталом опремом за гашење пожара, као и са поступком евакуације из објекта.
4. са дужностима, правима и одговорностима из области заштите од пожара.

Обука запослених из области заштите од пожара врши се на основу Програма основне обуке, који доноси директор у складу са посебним прописима за ову област. За Програм обуке се мора прибавити мишљење надлежног Сектора за заштиту и спасавање МУП-а Србије.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

Циљ извођења обуке је стицање најнеопходнијих теоретских и практичних знања из области заштите од пожара.

Упознавање запослених са мерама заштите од пожара и поступком у случају пожара врши се кроз обавезну теоретску обуку, а након теоретске обуке, следи обука у практичној употреби опреме за гашење почетних пожара.

Након теоретске и практичне обуке обавезна је провера знања запослених путем теста. Тест се састоји од питања из општег и посебног дела, у складу са Програмом обуке који је донео директор.

Сматра се да је радник успешно прошао кроз обуку онда када тачно одговори на најмање 90% питања из теста.

Запослени који неуспешно заврше обуку у области заштите од пожара, као и запослени који неоправдано изостану са ове обуке, биће од стране директора, на предлог референта за заштиту од пожара, привремено размештени на радна места где је степен опасности од пожара минималан и где би ови запослени радили искључиво под надзором оних који су успешно завршили ову обуку.

Запослени који не задовољи на практичној провери знања из области заштите од пожара дужан је најкасније 30 дана од дана извршене провере поново приступити практичној провери знања из области заштите од пожара.

Након успешно завршене обуке у области заштите од пожара, запослени из претходног става могу бити поново размештени на радна места, где су радили пре размештања.

Обука и провера знања запослених се врши сваке три године, а практична провера оспособљености за употребу средстава и опреме за гашење пожара може се вршити сваке године.

Обуку запослених може спровести искључиво лице са одговарајућим стручним испитом.

За потребе обучавања, директор може ангажовати и овлашћену стручну установу.

О извршеној обуци и провери знања и практичној провери оспособљености за употребу средстава и опреме за гашење пожара, сачињава се записник чији је саставни део списак запослених који су присуствовали обуци, а евиденцију о обукама води референт за заштиту од пожара.

За исправно спровођење обуке запослених у области заштите од пожара, одговоран је референт за заштиту од пожара.

VII. КОНТРОЛА СПРОВОЂЕЊА МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

Члан 33.

Контрола спровођења мера заштите од пожара утврђених овим Правилима обухвата:

- 1) преглед објеката, просторија и дворишта Завода, преглед уређаја, апарата и инсталација из члана 10. и 12. ових Правила и других уређаја и инсталација у Заводу од значаја за заштиту од пожара;
- 2) преглед докумената о контроли и одржавању уређаја и инсталација из члана 12. ових Правила;
- 3) контролу поштовања и спровођења мера заштите од пожара утврђених овим Правилима од стране запослених.

Контролу из става 1. овог члана врши:

- 1) директор за Завод у целини;
- 2) помоћници директора у свом сектору;
- 3) руководиоца радне јединице у својој радној јединици;
- 4) референт за заштиту од пожара за Завод у целини најмање једном у три месеца.

Члан 34.

Референт за заштиту од пожара може писмено наложити помоћницима директора, руководиоцу РЈ и другим руководиоцима, а они могу наложити запосленима предузимање следећих мера:

- 1) отклањање недостатака у спровођењу мера заштите од пожара утврђених овим Правилима;
- 2) забрану употребе оруђа и средстава од којих прети непосредна опасност од избијања пожара;
- 3) забрану вршења одређеног посла у објекту или простору ако прети опасност од избијања пожара;
- 4) забрану употребе отворене ватре или уређаја на местима на којима прети опасност од избијања пожара;
- 5) забрану држања одређених материјала и предмета у затвореним или отвореним просторима од којих прети опасност од избијања и ширења пожара;
- 6) да се доведу у исправно стање постројења, инсталације и уређаји;
- 7) да се уклони отпад из затвореног и отвореног простора који представља опасност од настајања пожара;
- 8) да се уклоне предмети из просторија и простора који представљају опасност од настајања пожара или онемогућавају брз и сигуран излазак (евакуацију) из угроженог објекта или простора;
- 9) друге мере које имају за циљ да спрече непосредно избијање и ширење пожара.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

Запослени су дужни извршити, а помоћници директора, руководиоци РЈ и други руководиоци дужни су обезбедити спровођење наложених мера из става 1. овога члана.

Референт за заштиту од пожара може писмено предложити директору Завода предузимање следећих мера:

- 1) набавку неопходне ватрогасне опреме и средстава за гашење пожара, као и њихово одржавање у исправном стању;
- 2) адаптацију или преграђивање на објекту да би се спречило избијање и ширење пожара;
- 3) да се изведу потребни излази из објекта да би се омогућио брз излазак лица у случају пожара;
- 4) да се доведу у исправно стање ватрогасна опрема и средства за гашење пожара или та опрема и средства поставе на одређено место;
- 5) да се уклоне запаљиве материје којима су обрађене површине евакуационих путева;
- 6) да се уклоне, односно измене они елементи на постројењима, инсталацијама и уређајима који при употреби могу изазвати пожар;
- 7) да се обави реконструкција објекта или просторија ради спровођења мера заштите од пожара;
- 8) мере у случају неспровођења наложених мера из става 1. овог члана;
- 9) друге мере које имају за циљ да спрече непосредно избијање и ширење пожара.

VIII. ОДГОВОРНОСТ ЗА НЕСПРОВОЂЕЊЕ МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Члан 35.

За спровођење мера заштите од пожара одговоран је Завод као правно лице, и сви запослени, сваки у складу са својим дужностима утврђених овим Правилима, и то:

- 1) директор Завода је одговорно лице Завода, руководи заштитом од пожара и одговоран је за организовање и спровођење мера заштите од пожара и за стање заштите од пожара Завода у целини;
- 2) помоћници директора за спровођење мера заштите од пожара у свом сектору;
- 3) руководиоци Радних јединица у својој Радној јединици;
- 4) сви запослени су одговорни у складу са својим дужностима утврђених овим Правилима.

Неспровођење и непридржавање мера заштите од пожара утврђених прописима о заштити од пожара и овим Правилима сматра се тежом повредом радне обавезе и подлеже дисциплинској одговорности у складу са општим актима Завода – одговорни су сви запослени.

Дисциплинска одговорност запослених из става 2. овога члана не искључује материјалну, прекршајну и кривичну одговорност истих.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

IX. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 36.

Помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите од пожара дужни су упознати све запослене са Планом евакуације и Упутствима за поступање у случају пожара из члана 29. и 30. ових Правила у року од 30 дана од дана ступања на снагу ових Правила.

Члан 37.

Помоћници директора, руководиоци РЈ и референт заштите дужни су:

- 1) истаћи План евакуације и Упутства за поступање у случају пожара из члана 29. и 30. ових Правила у формату А-2 на видном месту у свакој згради своје радне јединице у року од осам дана од дана ступања на снагу ових Правила;
- 2) упознати све запослене са Планом евакуације и Упутствима за поступање у случају пожара и њиховим дужностима из чланова 24. до 30. ових Правила у року од 30 дана од дана ступања на снагу ових Правила.

Члан 38.

На питања из области заштите од пожара која нису регулисана овим Правилима, примењују се закони и прописи који регулишу заштиту од пожара.

Члан 39.

Измене и допуне ових Правила врше се на начин и по поступку за њихово доношење.

Даном ступања на снагу ових Правила престаје да важи Правилник о заштити од пожара донет децембра 1996. године, на који је од стране Министарства унутрашњих послова, Управа за Противпожарне и превентивно техничку заштиту у Београду, дато позитивно мишљење заведено под бројем 217.5-15/97-06 од 23.04.1997.године.

Члан 40.

Ова Правила ступају на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли Завода.

Председник Управног одбора

Зорица Исоски дипл.инж.